AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVİM Yorum • No: 2021 / 11 • Şubat 2021

SOSE 'MAYRİG' VARTANİAN: RADİKAL ERMENİLER İÇİN BİR 'KAHRAMAN SAVAŞÇI ANNE'

Ahmet Can ÖKTEM

Çevirmen

Ermeni Apostolik Kilisesi Doğu Piskoposluğu internet sitesindeki This Week in Armenian History (Ermeni Tarihinde Bu Hafta) sayfasında yayınlanan Sose Mayrig Vartaniana ait kısa biyografi radikal Ermeni milliyetçiliği zihniyeti konusunda farklı bir izahat imkânı sunmaktadır. Bayan Sose Mayrig Vartanian ve iki oğlu ünlü bir Taşnak fedaisi olan Serop Aghpyurun ailesidir. Bayan Mayrig 1890larda Ermeni Devrimci Federasyonuna - EDF (Taşnaksutyun) dahil olmuştur. Bayan Mayrigin biyografisinde kayıtlı tüm unsurların Ermeni okuyucularda, ilham ve sempati duyguları yaratacak şekilde hazırlanmış olduğu dikkat çekmektedir.

Taşnakların Soseye Mayrig (Anne) soyadını vermelerinin Ermeni gençlerine gösterdiği anne şefkatinden kaynaklandığı ifade edilmektedir. Söz konusu açıklamaya göre, EDF üyeleri kendilerini geniş bir aile olarak görmektedir. Diğer yandan, Taşnakların, Müslüman ailelerin canlarını, mallarını, topraklarını almaya ant içmiş bir aileyi oluşturdukları unutulmamalıdır. Davalarını savunmayan Ermenileri de düşman olarak kabul ettikleri tarihi arşivlerde kayıtlıdır.

Biyografide vurgulanan Seropun Çocuklar, ekmeksiz kalabilirsiniz, ama silahsız kalmayınız sloganı Ermeni tezi açısından hayli açıklayıcıdır. Ermeni tezini savunanların yanında Ermeni meselesinin tarihine yabancı kişilerin, Seropun sloganının Ermeni çocukların güvenliğini öne çıkaran bir anlayışı yansıttığını düşünmeleri mümkündür. Ancak Taşnakların silahlı faaliyetleri göz önünde bulundurulduğunda, böylesi bir sloganın, güvenlik için değil, nefrete, şiddete, teröre yatkınlık gösteren bir radikal zihniyetten kaynaklandığı ortaya çıkmaktadır. Taşnaklar Türkleri düşman olarak yansıtırken, kendilerini bir yandan kahraman, diğer yandan da Türk zulmünün kurbanları olarak telakki etmektedirler. Biyografide geçen Kemalist tehlike, Vanın kahramanca savunulması, Türk ve Kürt saldırılarına karşı meşru müdafaa, Türk ile Kürt adaletsizlikleri ve zorbalıkları gibi tanımlamalar radikal Ermeni zihniyetini özellikle yansıtmaktadır.

Taşnak militanların prensip olarak evlenmedikleri veya ailelerinden uzak durdukları biyografide belirtilmektedir. Bayan Sose ve ailesi örneği her ne kadar istisnai bir durum teşkil etse de, radikal Ermeni anlatısında bu aileyi öne çıkarma biçimini, sıradışı ve ilham veren bir hikâye anlatma çabası olarak görmek mümkündür. Sose ve ailesinin faaliyetleri

aktarılırken, mücadele ve fedakârlık temalarına vurgu yapılmaktadır. Bununla beraber, Sosenin ailesini kaybettiği 1899 yılındaki çatışma ve sonrasının dile getiriliş biçimi okuyucuların duygularına hitap etme çabası olarak görülmelidir.[1]

Bayan Soseyi konu alan çevrimiçi kaynaklar oldukça sınırlı gözükmektedir. İlginçtir ki, Ermeni Apostolik Kilisesi sitesindeki biyografisinde, Bayan Sosenin oğullarını 1899 yılında Türk ve Kürt kuvvetleri ile girdiği çatışmada kaybettiği belirtilirken, Ermeni Yardım Derneğinin sitesinde Sosenin oğullarının 1915 Olaylarından sağ kurtulamadıkları yazılmıştır.[2] Bu iki sitenin Bayan Sosenin oğullarının ölümünü anlatan olayların arasında epeyce uzunca bir zaman farkı vardır. Bu bağlamda ilginç bir çelişki gözükmektedir.

Armenian Relief Society (Ermeni Yardım Derneği - ABD) Dağlık Karabağda Mayrigin anısına Sose adlı kreşler grubunu kurmuştur. Bayan Sosenin adı ayrıca bir Ermeni film festivaline verilmiştir. Ermenistan ve Diasporada yaşayan radikal Ermenilerin Türklere karşı şiddet ve terör faaliyetleri yürütmüş olan Taşnak, Hınçak ve Ramgavar Ermenilerini kahraman olarak kabul ederek anma törenleri düzenlemeleri yıllardır devam eden çarpıcı bir Ermeni geleneğidir. Türklere karşı bölücülük çabalarında kendine yer yapan Bayan Sose adına kreşler grubu kurulması Ermeni çocuklarının zihinlerine nefret tohumlarını ekme girişimlerinin bir başka örneğini oluşturmaktadır.

Bir başka açıdan bakıldığında, Bayan Sose Vartaniannın hikayesinin, şiddet ve Türk düşmanlığı üreten radikal Ermeni milliyetçiliğinin köklerinin Sevk ve İskân Yasasının çok daha öncesine gittiğini gösteren bir örnek oluşturduğu görülecektir. Ermeni radikaller, kadınlar ve erkekler bir arada, Türk düşmanlığını benimseyerek, Türk halkına savaş meydanlarında ve savaş dışında saldırmışlardır. Biyografide kadın erkek arasındaki Ermeni davası dayanışmasının mücadele, fedakârlık ve fazilet adına gerçekleştirildiği ileri sürülmekle birlikte, nefret ve bölücülüğe hizmet ettiği açıktır. Türkler için düşman izlenimi verilmesi, kadın ve erkek Ermeni radikallerin çocuklar nezdinde kahraman olarak tanıtılması, Türk yöneticilerin zulmeden düşman olarak yansıtılması, radikal Ermenilerin uygulamakta olduğu algı yönetimi gelenekleri arasında yer almaktadır. Söz konusu algı yönetiminin uzun ve etkili bir geçmişe sahip olduğu ne yazık ki acı bir gerçektir.

**Fotoğraf: Sose Vartanian*

[1] "Death Of Sose Mayrig (February 9, 1953)", *The Eastern Prelacy of the Armenian Apostolic Church,* erişim tarihi 5 Şubat 2021, http://www.armenianprelacy.org/

[2] ARS Sosseh Kindergartens, *Armenian Relief Society of Western USA*, erişim tarihi 8 Şubat 2021, https://arswestusa.org/campaigns/armenia-artsakh/

Yazar Hakkında :

Ahmet Can Öktem lisans eğitimini Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi □□□□ İktisat üzerine yaparak 2013 yılında mezun oldu. 2014 yılında Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi □□□□ Avrupa Bütünleşmesi Yüksek lisans programına kabul olan Öktem'in yüksek lisans eğitimi 2018 yılında tamamlanmıştır. 2016 yılında katıldığı CIFE □□□□□ Centre International de Formation Européenne, Gelişmiş Avrupa ve Uluslararası İlişkiler Araştırmaları diploma programını 2018 yılında tamamlamıştır. Eylül 2013 ve Aralık 2013 tarihleri arasında AB Bakanlığı □□□□ staj yapmıştır.
Öktem, Ekim 2017 tarihinden bu yana AVİM bünyesinde çevirmen olarak çalışmaktadır.

Atıfta bulunmak için: ÖKTEM, Ahmet Can. 2026. "SOSE 'MAYRİG' VARTANİAN: RADİKAL ERMENİLER İÇİN BİR "KAHRAMAN SAVAŞÇI ANNE"." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2021 / 11. Şubat 17. Erişim Kasım 23, 2026. https://www.avim.org.tr/tr/Yorum/SOSE-MAYRIG-VARTANIAN-RADIKAL-ERMENILER-ICIN-BIR-KAHRAMAN-SAVASCI-ANNE

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır